СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 248. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 23. жовтня, 1924. VOL. XXXII. No. 248. Jersey City, N. J., Thursday, October 23, 1924. THREE CENTS

Демократи збирають малий виборчий фонд.

ВАШИНҐТОН, 21. жовтня. — Шейвер голова дімократичного комітету, та Джералд, скарбник сього комітету, заявили перед сенатовим комітетом, котрий розсліджує виборчі видатки партій, що партія зібрала досі 548,440 долярів та задумує зібрати всего лишень 750,000 долярів на всю кампанію.

УРЯД ПОЧИНАЄ ПРОЦЕС ЗА НАФТОВІ ТЕРЕНИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 21. жовтня. — Федеральний уряд почав тут нині перед федеральним судом свій процес проти безправного арендовання федеральних нафтових теренів приватним підприємцям. Позивають наперед відомого нафтяра Догерті.

ЯК ЛА ФОЛЕТ ДУМАЄ ПЕРЕБИРАТИ ЗЕЛІЗНИЦІ НА НАРОД

ОМАГА, Небраска, 21. жовтня. — Сенатор Ла Фолет виголосив тут політичну промову про те, в який спосіб він думає перебирати на державу американські зелізниці на случай, якби він вийшов президентом.

Каже він, що він наперед віддавби питанне до вирішення всему американському народови. Він закидав також підчас промови зелізницям, що вони вживають всіх способів, щоби його повалити.

ВИБОРИ ЗАСТУПНИКА СЕНАТОРА БРАНДЕҐІ.

ГАРТФОРД, Кенетикат, 20. жовтня. — Вибори наступника сенатора Брандеґі, котрий згинув недавно в Вашинґтоні від власної руки, росписані на день 16. грудня сього року.

ДОРОЖНЕЧА СРЕДСТВ ЖИТТЯ.

ВАШИНҐТОН, 21. жовтня. — Після обчислень департаменту праці, ціни на средства поживи виросли за послідні 3 місяці пересічно о 1 процент.

Під увагу брано тут лишень 29 найбільших американських міст.

ДОВКОЛА КУ-КЛАКС-КЛЕНА.

МАРІОН, Илинойс, 21. жовтня. — Заступник шерифа Томас, заязятий ворог провідника Кленсменів Янґа, арештував нині трох Кленсменів, обжалованих за напад на італійського іміґранта Ґарваґалію.

НІМЕЦЬКИЙ ГИМН ГРАЮТЬ В АМЕРИКАНСЬКІМ ТЕАТРІ.

НЮ ЙОРК, 21. жовтня. — Заряд театру Капітольо витав на своїм вчерашнім вечірнім представленню німецьких летунів, що приїхали на кермовім бальоні „Зі-Ар-Трі". Замітно, що при повитанню музика грала німецький народний гимн, а вся публика встала з пошанованнем з місць. В імени летунів промовляє їх начальник; він говорив німецькою мовою; а один Американець німецького роду перекладав його слова публиці.

НОВА ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

АЛТУНА, Па., 20. жовтня. — Коло Юнґфелов вискочило зі шин 5 возів особового поїзду. При сьому покалічилося 8 осіб, з того 4 тяжко.

РОДИНА НЕ ДАРУЄ.

ШИКАҐО, Илинойс, 21. жовтня. — Родина міліонера Френкса, котрого 13-літного сина вбили молоді міліонеровичі Ліополд та Ловб, збирає гроші на специяльну фундацію, котрої ціллю буде не дати вбийникам вийти ніколи з вязниці.

ЦІКАВИЙ СУДОВИЙ ВИРОК.

ШИКАҐО, Илинойс, 21. жовтня. — Суддя Финеґен засудив нині 19 мущин і жінок, обжалованих за неосторожну їзду автом на таку кару, що вони мають відвідувати людий, яких вони переїхали.

ВБИЙНИК РАСПУТІНА ПОЗИВАЄ В СУД АМЕРИКАНЦЯ ЗА ОБРАЗИ.

НЮ ЙОРК, 21. жовтня. — Перед місцевим судом почалася нині росправа проти американського міліонера Джосефа Виденера з Філядельфії, котрого російський князь Юсупов позиває за зворот старинних образів.

Юсупов каже, що він позичив був в пізваного в 1921 році 100,000 англійських фунтів штерлінґів і дав йому в застав два старинні образи зі своєї родинної колекції (збірки). Зате пізваний каже, що він образи купив на все для своєї збірки, яка є найбільшою того рода збіркою в Америці, а котру він думає віддати американській публиці. Виденер називав на суді Юсупова блазнем та вбийником.

ЦІКАВИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНЦЯ.

САСКАТУТ, Саскачеван, 20. жовтня. — Гриць Ситник позиває тут зелізницю Канадіен Пасифик за відшкодованне за втрату ока. Цікаво, що позиває він сю зелізницю в друге. Кілька місяців тому виграв він був від зелізниці тисячу долярів відшкодовання, а тепер позиває за додаткове відшкодованне на тій основі, що він мусить носити штучне шкляне око, а таке око треба зміняти що тижня, бо тертя повік до шкла робить ношенне одного ока болючим.

ДОБУТКИ ПРОГИБІЦІЙНОГО ЗАКОНА.

ВАШИНҐТОН, 21. жовтня.— Після обчислень прогибіційного комишенера Гейнеза, федеральні урядники арештували за три послідні роки, коли обовязував прогибіційний закон, не менче як 177,000 осіб, обжалованих та підозрілих за нарушенне прогибіційного закона.

Гейнез обчисляє також, що за сей час суди засудили проступців проти прогибіційного закона на 7,000 літ вязниці. Урядники сконфіскували 400,000 [illegible], 30 міліонів гальонів горівки й других напитків, 31,000 [illegible] уживаних до безправної торговлі, та 44 лодки.

КУ-КЛАКС-КЛЕН АҐІТУЄ ЗА ДЕПОРТАЦІЄЮ СТРАЙКАРІВ

Петерсо, Ню Джерзі, 21. жовтня. — Ку-Клакс-Клен пасайського повіту скликав масове віче своїх прихильників і ухвалив на ньому резолюцію, в якій похвалюється міського мейора в його стараннях депортувати всіх страйкарів ткальняного промислу, які не є американськими горожанами.

Резолюція виходить зі заложення, що страйк почали під впливом чужинецьких аґітаторів.

КАРАЮТЬ ВЯЗНИЦЕЮ ЗА НЕУВАЖНУ ЇЗДУ.

Памер, Мессечусетс, 21. жовтня.— Повітовий суд наложив на В. Бачинського, котрий їдучи автом минувшої неділі, переїхав 6-літню Софію Орлик, забив її на місци та покалічив легко її брата гривну в сумі 200 долярів та вязничну кару двох літ.

ЩЕ ОДИН „БОГАТЕР"

В звязку з диверзійним нападом на поїзд під Лунинцем, польська соціялістична преса наводить кілька дат з біогарфії окружного команданта Менсовіча, який по геройськи позволив себе ограбити до сорочки". Менсович „не завсігди був такий потульний". бо підчас свого урядування при поліції в Лодзі трактував з незвичайною брутальністю головно арештованих жінок, наслідком чого прокуратура мусіла занятись За знущання над жінками засуджено тоді Менсовіча на 3 місяці тюрми. В спосіб став той засуджений за брутальність поліцист окружним командантом, це вже тайна кресової адміністрації.

АРЕШТИ СЕРЕД УКРАЇНСЬКОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ МОМОЛОДІ.

У Львові загостила польська поліція до українського „Академічного Дому" у Львові, в в якому перевела ревізії. Около 5. години по переведеній ревізії, арештовано студентів Кубаєвича, Хмилевського, Миськова і Оришина. Усіх переведено до поліційних арештів на вулиці Яховича. Крім того переведено в ревізії , в помешканню студента Пікаса, якого теж арештовано, Вечером тогож дня відбулись дальші арештування студентів в льокалі каварні „Република". Причина ревізій і арештовань, як завсіди не відома...

КООПЕРАТИВНІ КУРСИ В БРАТИСЛАВІ.

Дня 15. вересня головний комітет Селоспілки в ЧСР. ухвалив організувати кооперативні курси в м. Братиславі столиці Словаччини. Директором курсів намічено проф. В. Коваля, бувшого голову Українськогп Центрального Сільсько-Господарського Кооперативу (Централ) в Києві.

ЧЕРГОВЕ ПОЛЬСЬКЕ ПОДАТКОВЕ НАДУЖИТТЯ.

Після шлеського податкового скандалу, викрито новий, ще більший в Ченстохові. Виявилося, що товариство експльоатації залізної руди в Ченстохові сховав перед очима податкової контролі понад 200.000.000 золотих, послугуючися подвійною бухальтерією. Як бачимо, „патріотизм" польських підприємців не боїться конкуренції.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ НЕ БЄ, АЛЕ НА МІСЦІ КЛАДЕ ТРУПОМ... НЕВИННИХ.

Недавно стрілив поліцай до арештованого студента Броніслава Якеля і поклав його трупом на місці. Сталося се в поїзді на стації Тарнобжеґ в білий день. Причина. Поліцаєви привидівся в Якелю бандит, за яким пошукувала поліція. Того було доволі, щоб Якеля арештувати і вбити.

ДІБРАНА ПАРА.

Дня 3. с. м, почалася в апеляційному суді у Вильні розправа проти безсумніву дібраного подружжа, яким є Станіслав і Яніна Заблонскі з Варшави. Ся парочка має на своїй совісти ні менш ні більш, як 51 вбивств, доконаних спільно в ріжних місцевостях Польщі. Обоїх засудив уже у свій час суд в Барановічах на кару смерти, але обороні вдалось узискати відклик. Розправа викликала широке зацікавленнє в місцевій і і закордонній пресі.

ПОМІЩИК КУРОПАТКІН.

Московські совітські часописи подають, що комісія совітських урядовців викрила недавно в далеких лісах псковської ґубернії поміщиків, що незважаючи на змінені відносини і на дальше були власниками своїх маєтків. Вони порозумілися з сільськими совітами, що будуть посесорами селянських парцель, але і дальше жили в своїх домах і — що совітські ґазети беруть за найбільшу провину — обробляли землю найманими робітниками. Одним із них є бувший командант російської армії ґенерал Куропаткін.

ПРО ПОГОТІВЛЄ ПОЛЬСКИХ ПАТРІОТІВ.

(П.П.П.). — себто про скандальну аферу польських боївкарів одурманених заповідями фашизму, — радитиме соймова комісія покликана свого часу соймом до цієї справи.

ЖИДІВСЬКИЙ СУД В КРЕМЕНЧУЗІ.

По відомостям з Москви в Кременчузі на Україні створено недавно окремий жидівський суд. Мова в цьому суді виключно жидівська. Комуністична партія кременчуцького повіту рішила додавати спеціяльний жидівський додаток до місцевого комуністичного часопису.

..БУРІ І ПОВЕНІ В ЕВРОПІ..

Недавно бушували в Европі бурі і виливи. Обірвання хмари в південній Франції перемінилося в дійсну потопу. Залізниці станули телеґрафічні і телефонічні прилади знищені і тільки радійо та літаки удержують комунікацію. В Рені піднімається вода чимраз вище і грозить виливом. Над Атлянтико в Бретонії і Вандеї шаліють вітри. Велитенські морські труби покривають побережжа затоплюючи кораблі.

НОВИЙ ПРЕДСІДНИК ПОЛЬСЬКОГО НАЙВИЩОГО СУДУ.

На місце помершого Ф. Новодворського президент польської републики іменував першим предсідником найвищого суду Владислава Сейду, бувшого міністра пруської займанщини.

ЖІНКА РЕКТОРОМ.

Російський часопис „Дни" доносить; що відому російську писменницю паню Альмедінґен вибрали професором і студенти Педагогічного Інституту в Петрограді ректором. Пані Альмедінґен перша жінка в совітській Росії, що станула на чолі Високої школи.

СІКОРСЬКИЙ ІДЕ ДО ПАРИЖА.

Польський міністер війни, ґенерал Сікорський поїде до Парижа. Візд є в звязи з ревізією польсько-французского військового договору. Мати-ме теж політичні конференції.

Вибори в Німеччині відбудуться в три дні по американських.

БЕРЛІН, 21. жовтня. — Президент Німеччини Фрідріх Еберт розвязав учера парлямент (райхстаґ) на домаганне ґрупи католицького центра, до якої належить канцлер др. Вільгельм Маркс, і також демократів, які найбільше на се наглили.

Нові вибори будуть дня 7-ого падолиста с. р. До того часу останеться теперішній кабінет Маркса при власти.

Кабінет Маркса при власти від 30-ого падолиста минулого року.

МЕКДАНЕЛД ПРОТИ ЛІБЕРАЛІВ.

ЛОНДОН, 21. жовтня. — Премієр Мекданелд у своїх аґітаційних промовах виступає остро особливо проти лібералів. Він каже, що вони звязалися з консерватистами, щоб висадити з власти правительство Партії праці і при їх помочі щось зискати. Він каже, що коли Ескфит і Лойд Джордж будуть вибрані послами, то голосами консерватистів, за що вони відтак мусять їм вислугуватись.

41 КАНДИДАТОК НА ПОСОЛКИ.

ЛОНДОН, 21. жовтня. — Кандидатками на посолки до англійського парляменту виступило при сих виборах 41 женщин.

Вгадують, що про цілі вибори рішать голоси женщин, яких має право голосувати до 10,000,000.

ГРОЗЯТЬ УВЯЗНЕННЄМ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 21. жовтня. — Провідник ірляндських републиканців Імон де Валера вибирається до Олстеру (північної Ірляндії) в сю пятницю на віче.

Олстерська влада заповідає, що його увязнить.

ВІДДАЮТЬ ПРОМИСЛ В РУРЩИНІ.

КОБЛЄНЦ, Німеччина, 21. жовтня. — Аліянтська комісія, поступаючи згідно з пляном Доса, видала наказ, щоб у второк, 28-ого с. м. віддано знову всі фабрики в Рурщині в руки їх приватних німецьких власників.

НАЩО Є „ПАРЛЯМЕНТ" В СССР.?

МОСКВА, 20. жовтня. — „Ісполком" (виконуючий комітет) предложив нині федеральному парляментови (советови) резолюцію, в якій заявляється, щоби покищо Росія здержалася з приняттєм анґлійсько-російського договору, поки не вирішиться правительствена кріза в Анґлії.

В резолюції сказано, щоб сю справу лишити до вирішення президії „ісполкома".

Замітка, — Совет СССР., який є нібито „федеральним парляментом" скликано на кілька днів для наради. Той „парлямент" з наказу „ісполкома" зрікається рішати про договір з Анґлією і віддає се до рішення президії „ісполкома", значить кільком Нахамкесам, тому, щоби сей мнимий „парлямент" не дискутував справи признання давніх царських довгів в Анґлії. По такій „нараді" совет знову іде домів. Се називається, що „трудовий народ" править в СССР.

ЧВАНЯТЬСЯ „ПРИЗНАННЯМИ".

МОСКВА, 20. жовтня. — „Совнарком" (совет „народніх" комісарів) повідомив нині федеральний совет СССР. (нібипарлямент), що Китай признав його, та що небаром також признає Японія і Франція.

ЕСПЕРАНТО.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 21. жовтня. — Угорський міністер просвіти видав наказ всім угорським прилюдним школам учити дітий по дві години в тиждень есперанта (штучної міжнародньої мови).

Члени угорських есперантських клюбів заявили, що готові дати вчителів до науки ЕСПЕРАНТА.

ЛЯЦЬКІ ЗВІРСТВА ТУРКІВ.

ЦАРГОРОД, Туреччина, 20. жовтня. — Сьогодня в ночі тутешня турецька поліція напала на доми тутешніх грецьких родин і увязнила 3,000 осіб та пігнала їх в тюрму.

Се Греки, батьки, матері, і діти, які на основі турецько-грецького договору мали покинути Туреччину і переселитись до Греції, а які, хотяй вже мали пашпорти на виїзд, оставали ще в Царгороді.

Турецька поліція тягнула немічних і хорих старців, жінок і маленьких дітий насилу, і бючи їх по дорозі, гонила до вязниці, відки також насилою хоче вислати їх на грецьку границю.

Сей напад на 3,000 Греків викликав переляк серед усіх Греків, які ще живуть в Царгороді.

Вони вислали рішучий протест до тутешньої аліянтської комісії, яка має пильнувати виміни родимців Греками і Турками, але комісія приняла се мовчки.

ЖЕРТВИ АЛЯРМУ ЗЛОДІЇВ.

АТЕНИ, столиця Греції, 19. жовтня. — В одному з тутешніх кінотеатрів злодії крикнули „Горить" і счинили таку сутолоку, що в ній згинуло кількадесять осіб.

ЗА АСЕКУРАЦІЇ РОСІЯН В АМЕРИЦІ.

МОСКВА, 20. жовтня. — Відсі виїздить кількох адвокатів, асекураційних знавців і власників асекураційних поліс до Злучених Держав, щоб виступити перед американськими судами зі скаргами проти тамошніх асекураційних компаній, котрі не хотять обезпеченим в них Росіянам виплачувати асекурацій, нібито на сій основі, що російський большевицький уряд заграбив їх власність в Росії.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorised July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Канц. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРОВАЛ ҐУБЕРНАТОРА БЕСКИДА

Старокраєві ґазети повідомляють, що ґубезнатор Підкарпатської Руси, др. Антін Бескид, на домаганнє чеського правительства уступає.

Вони подають отсих кілька причин його упадку:

1. — Те, що він не має більшости політичних ґруп в краю, яка його підпирала би;

2. — Се, що за його урядовання побідили при виборах до чесько-словацького парляменту в Празі комуністи;

3. — Те, що він підпирає русофільство, а зокрема російське православе на Підкарпатській Руси, яке шириться по темних селах в парі з московським большевизмом.

Ґубернатор Бескид, почувши докори з Праги, зачав на старі літа рухатись. Зачав переговори з народовським табором в Ужгороді під проводом о. Августина Волошина і обіцяв, що не буде пособляти рухови большевицько-православному, який у краю ширять захожі русофіли з Галичини.

Одначе народовці не хотіли з ним згоди. Таксамо і провідники серед грецько-католицького священства не хотіли чути його каяття.

Наслідком того Бескид мусів згодитись уступити.

На його місце має прийти його заступник, Чех, др. Антін Розсипаль, котрий тішиться на Підкарпатській Руси загальним пошанівком завдяки своїй тактовности у відношенню до ріжних ґруп і питань краю.

Сей провал Бескида показує, що навіть Чехи, відомі зі свого давнього русофільства, побачили його дійсну вартість.

Видно, Чехи побачили, що русофільство ВИКОРИСТОВУЄ ТЕМНОТУ НЕГРАМОТНИХ СІЛ НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ, і дякуючи неграмотности селян (на Угорській Руси знанне читати й писати належить до великої рідкости) ширить московський большевизм і московське до ядра здеморалізоване православе. Вони, видно, побачили, що се руйнованне, яке остаточно і Чехам не вийде на здоровле і, видно, на хвильку забули своє русофільство та згодились уздоровляти відносини на Підкарпатській Руси.

Але дорога до повного уздоровлення ще не така близка, бо вона веде через грамотність і просвіту, які так занедбані на Підкарпатській Руси.

НІТТІ ПРОТИ ПОЛЬЩІ

Один з журналістів, що перебували в Женеві підчас нарад ЛІҐИ НАРОДІВ з б. італійським премієром Нітті, який під сю пору викладає на однім зі швайцарських університетів.

Нітті сказав:

Та умова (пакт) каже Нітті — була би пактом побідників, новою ґарантією миру з Версалю, Тріяніон і т. д. Хто заколотить мир, той є ворогом всіх. А побідники приймають за основу, що той мир справедливий. Але чи можна повірити, що Німеччина, Угорщина, Росія раз на все приймуть нинішню ситуацію, створену мировими трактатами? Легко сказати: хочемо мира. Одначе слід додати, яким способом дійти до нього. Чи Німеччина колинебудь погодиться на бездумний данціґський коридор, на неморальність поділу Горішнього Шлеська і неможливе положенне басейну Саари? Німеччина є єдиною у світі, поділеною данціґським коридором на дві частини. Люди що створили версайський трактат, себто, люди, що приготовили розклад Европи, уявляли собі, що Німеччині можна відібрати таке німецьке місто як Данціґ, тому, щоби Польщі дати вихід на море. Думали, що можливо переділити Німеччину польським клином, бо Польща не може жити без пристані. Питаюсь, чи Мадярщина й Австрія мають порт? Чи Швайцарія має пристані?"

А наслідки пакту про взаїмну оборону будуть такі, що коли завтра Німеччина зажадає віддачі Данціґу, то всі члени Ліґи Народів будуть примушені звернутися проти Німеччини. Чи в тих умовинах Америка рішиться вступити до Ліґи Народів? Чи можна собі уявити, що всі народи звернуться проти Росії, коли вона вимагати-ме Галичини?'

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ

Рідна Школа із Західної України кличе о поміч!

Поміч потрібна негайно!

Як помогти?

Нехай кожде українське товариство в Америці на найблизшому мітинґу ухвалять від себе допомогу в сумі від 5 до 25 долярів і зараз вишле на Рідну Школу до Обєднання.

А кождий свідомий Українець і Українка нехай вишле НЕЗАПЛАЧЕНИЙ досі народній податок за 1923 і 1924 до Обєднання, в сумі 6 долярів.

Тоді Обєднанне вишле зовсім вистарчаючу допомогу до старого краю на українські приватні школи і на оборону сих шкіл усіми можливими способами.

Спішіться, бо пізно іноді значить запізно!

Допомогу посилати через Обєднанне на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ПОЛЬСЬКИЙ РАЙ

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Поляки хваляться перед світом, що в них так добре, як нігде. Просто рай. Бути обивателем річипосполитої, це на їх гадку найбільша честь, яка може стрінути не-Поляка, а якогось там „кабана", себто Українця, або по їхньому „Русіна".

Тимчасом цей рай, то нужденна копія колишньої царської Росії. Штики, поліція, гарешти, бруд, перекупство і т. д. Бракує Сибіру. Але за те Польща велика, і коли Українця перенесуть з Коломиї на Поморе, то він там себе почуває так, як колишній Саратовець почував себе десь коло Іркутська, — далека чужина і зимна, як не фізичне, то моральне, бо на наших заточників дивляться там, як на непрошених зайдів.

А переносять туди наших галицьких братів чимраз більше, суддів, професорів, урядників і т. д. А до Галичини насилають Поляків. Єв тім свій плян і своя система. Ходить о те, щоби в Галичині було як найменше Українців і щоби Поляки могли світови сказати, що наші претенсії до самоурядовання цілком неслушні, бо ми там, крім „хлопа і попа" нікого не маємо, так як було колись ще за старої Польщі.

І до „хлопів", себто до селян придераються Поляки чимраз гірше. По селах жандарі, як башебужики, що рушитися не дають, за щобудь арештують, бють, зневажають поважних господарів, а як народ не годен довше стерпіти тої наруги, насилають до села війско. Читальні замикають, ніяких концертів, відчитів, свят не позволяють устроювати, вільно тільки платити податки і жалуватися перед Господом Богом, тай то не вголос, а по тиху. А між тим нашу землю кольонізують війсковими осадниками і мазурами. Як гриби по дощи виростають польські оселі, „шкулки і косцюлки", аж страшно нашому чоловікови дивитися на таку грабіж нашої споконвічної землі.

Галицькі Українці згадують нині давні, австрійські часи, як згадуємо весну в осінний слотливий день. Все таки було якесь право, був лад, була дорога до Відня, а нині є хіба тая славна polnische Wirtschaft, котра кождому порядному чоловікови горлом лізе. Скрізь бруд, нехарство і капарство. Дороги не направлені, вулиці в містах не заметені, мости валяться, камениці розсипаються, ваґони в залізницях гидкі, нехлюйні, урядники нечемні й недобрі, аґенти шпіони явні, тайні, добровільні — такий цей польський рай!

Колись наше село будилося зі сну, оживало, богатіло, мудріло. Діти вчилися, старші закладали читальні, каси, ходили на віча, робилися свідомими горожанами. Нині село німіє, мовкне, бовваніє. Люди бояться слово промовити, оден другому не вірить, оден перед другим таїть своє горе, бо ануж „ріжкатий чорт" почує. Учитель поляк, священик тіни своєї боїться, сиди і дякуй Богу, що тебе ще не арештували, не збили, не розстріляли.

Польонізація лізе дверми, большевицька аґітація снується попід вікна, а українська свідомість ховається десь глибоко в душу.

Чи перетріває вона там нинішну чорну годину, щоб, як прийде ясніший момент, виявитися з такою силою, як у Києві за Центральної Ради? Хонемо вірити, що так.

У містах не краще, коли не гірше. Бо селянин, всеж таки має свою хату, свій шматок поля, його з хлопа не скинуть. А наших урядників і професорів скидають, гонять зі служби, позбавляють шматка хліба, а молодших до служби не приймають. Витворюється інтеліґентний пролетаріят. Потішаємося надією, що в такий спосіб витвориться незалежна інтеліґенція. Але це сумна потіха. Як і з чого має тая наша незалежна інтеліґенція жити? Де наша торговля, де наш промисел? Хто дасть їм спромогу працювати і заробляти на хліб? Нам треба капіталів, а наші невеличкі фонди йдуть на утримання приватних шкіл на допомогу студентам, котрим держава повинна дати спроможність здобути собі науку. Наші студенти за границею. Чи вони вернуть і до чого вернуть?

Цей страшний образ повинні ми собі поставити перед очи і приглянутися йому, не по те, щоб сумувати, нарікати і пальцем у чоботі кивати і не тому, щоби знов пустити кулю в лоб не ворога а свого таки чоловіка, лиш на те, щоб зрозуміти страшну небезпеку, яка нам грозить і спільними силами подумати, як би тій небезпеці завчасу корінь підірвати. Тут треба широкої акції, великої жертволюбивости, енерґії не тисячів, а міліонів і не в однім якімсь напрямі, в ріжних нараз, щоб дати людям хліб, працю і охоту до життя. То не штука вимагати від людий, щоби вони терпіли, їм треба дати надію, що їх терпіння не вічні, і не даремні, що вони терплять на те, щоби їм і загалови було добре.

Цілий український народ, не дивлячись на кордони і на океани, мусить відчути ґоре західної України і поспішити їй у поміч... Галичина мертвіє!

С. Вірний.

ВІДОЗВА

до Високоповажаних Жертводавців і Добродіїв в Америці.

Війна світова, котра нанесла страшну руїну на цілу Галицьку Україну, не пощадила і нашої громади. Ціле наше село Поповичі, котре положене під твердинею перемиською, зрівнано з землею, а усе населенне вивезено до Ґмінду в Австрії, здемольовано рівнож і тутейшу з тяжким трудом перед самою війною відновлену церков. Тутейші мешканці ще по нинішний день не відбудовані, живуть як остатні нуждарі в провізоричних будах, а богослуження відправляються — аж прикро дивитися — в малій нужденній хатині.

Вправді, деякі почали вже відбудовуватися, але се іде тяжко, бо тут страшна дорожня, однак до будови Церкви ніхто не всилі взятися. І се для нас найбільше болюче, бо коли майже кожде вже село має свою церковцю, лиш ми нещасні неначе на пустини не маємо своєї святині, деб могли зійтися на спільну молитву, набрати сили і розради в тих прикрих хвилях. Власними силами не всилі ми взятися до будови, бо у нас страшна нужда, проте голос розпуки заносимо до Вас, Дорогі Краяни, і просимо своїми жертвами помочи нам побудувати дім Божий.

Наші люди в Америці дали вже докази жертволюбивости, своїми щедрими датками, надісланими тут до краю, так підчас війни як і по війні отерли не одні терпкі слези нужди проте маємо надію, що і нам не відкажете своєї помочи до будови нашої церкви — станете нашими Добродіями, за котрих будемо засилати свої молитви перед престол Всевишнього.

Поповичі, 28. лютого 1924.

ЗА ГР.-КАТ. УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ:
о. Мих. (підпис нечиткий).

ЗА УРЯД ГРОМАДСЬКИЙ:
Михайло Покладок.

Повисша відозва говорить сама за себе і тому ми нисше підписані пукаємо до сердець наших односельчан помочи нашим братям в часі їх нужди. Підписані вже зібрали на сю ціль около $275 з чого $205 вислано вже до краю а $50 ще остає в нас. Жертви просимо слати на наші руки на понисшу адресу: Maria Wangilewska з роду Попович і Nicholas Hanczar, 705 E. 12th St., New York City.

НА РИСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

В біловежській пущі отворилася нова ватага. Вона в пружанському повіті. Вислано проти неї військо. Інша напала на Остріг на Волині, забрали військові коні. Часть відділу продісталась мабуть до тернопільського повіту. На польсько-радянській границі, польські „сторожі" запримітили по „радянській" стороні диверсійні відділи, що збираються в околиці Ямполя, недалеко кременецького повіту. Польські власти поробили зарядження.

До всіх Чесних Головних Урядників Інспекторів, Місцевих Урядників, і всіх Членів і Членкинь Українського Народного Союза:

З Нагоди 30-літного ювилею У. Н. Союза.

БРАТТЯ І СЕСТРИ; УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ:—

Трийцять літ минає від часу, як то горстка наших свідоміиших одиниць рішилась на певний крок збудовання своєї власної організації, в якій вигнанці нашого рідного краю знайшли би поміч і захист; організації, котра, ставши на національних підвалинах, вивела би нашу іміґрацію із багна мадярсько-московського на правдивий шлях народнього відродження.

Немало впало жертв в нерівному бою, — не тільки з ворогами національного відродження, але і з темнотою та убожеством, що їх не жаліла Українцям польська шляхта з австрійською конституцією та жидівською лихвою.

Ті перші піонири се були дійсні каменярі, котрі безвтомно раз по разу гримали у скалу зневіри і темноти, пробиваючи і рівняючи шлях. Небогато їх лишилось нині в живих, та діло, якому дали початок, свідчить як найкрасше, що память про них не вмре, не загине. Клонимо чоло для вшанування памяти спочиваючих у могилах, та одночасно не можемо також забути сього, чого під сю пору вимагає від нас нинішня хвиля, а саме пошанування тої праці і довершування діла, яке розпочато тому трийцять літ.

Трийцятий рік Українського Народнього Союза замикається числом майже 25,000 членів і понад міліоновим маєтком, який є повною власностю членів, по відчисленню фонду сирітського, який теж остає під контролею орґанізації.

На нас тяжить обовязок не тільки піддержати розпочату працю, але теж помножити сі талани, які нам дано для помочі і забезпечення будучности нашої іміґрації. І тому отсим взиваємо всіх Чесних Головних Урядників, Інспекторів, Місцевих Урядників і всіх Членів і Членкинь У. Н. Союза, щоби для вшановання сього Ювилею посвятили хвильку свого часу ради приєднання нових членів для Українського Народнього Союза. Поле широке; нива підготована, анумо, Сівачі, приходіть зі здоровим чільним зерном; посійте його, а певно діждетесь гарного жнива і з добутого зерна буде коровай для України! Нагодуєте і бідних і вдів і сиріт; отрете сльози безпомічному каліці.

Головна Канцелярія вислала кождому членови всі інформації про нашу орґанізацію. Кождий член має змогу доказати свою любов для своєї орґанізації приєднанням нових членів. Тож до діла! Всі враз, все вперед! Докажім ділом, що нас сотки тисяч тут на землі Вашинґтона, дозріли управляти самі собою і бути ковалями своєї долі-волі та матеріяльної незалежности, рівно з другими культурними народами!

Джерзи Ситі, Н. Дж., 22-ого жовтня, 1924.

ЗА ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗА В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ:

Семен Ядловський, гол. предсідатель. **Василь Левчик**, гол. касієр.

Іван Каштанюк, гол. рек. секретар. **Роман Слободян**, гол. фін. секретар.

В ЛУЧНОСТИ СИЛА

Dec. 31.'24	
Dec. 21.'24	
Dec. 7.'24	
Nov. 30.'24	
Nov. 23.'24	
Nov. 16.'24	
Nov. 9.'24	
Oct. 31.'24	15.755 / 8.750
Oct. 30.'24	15.748 / 8.742
Oct. 12.'24	15.725 / 8.720
Sept. 31.'24	15.700 / 8.580
June 31.'24	14.790 / 7.633
Dec. 31.'23	12.427 / 5.883
Dec. 31.'22	11.815 / 5.124
Dec. 31.'21	12.237 / 5.058
Dec. 31.'20	12.080 / 4.451
Конвенція 1920.	

ПОСТУПАЙМО

ПОЯСНЕННЄ:

В повисшій шпальті офіціяльного органу У. Н. Союза, підчас теперішної „ювилейнôї кампанії" рекордовий департамент У. Н. Союза буде виказувати поступ кампанії і зріст членів організації в формі термометра.

В надії, що Вп. Члени і Членкині будуть старатися, щоби рівнобіжно з датами підносилося і число обезпечених то є членів і дітий приедканих до організації підчас сеї ювилейної кампанії, кличемо всіх до вспільної організаційної праці до приеднування нових членів після розісланих до відділів інформацій.

І. Каштанюк
рекордовий секретар.

ПОЗІР! ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.!

СІЧ. ІМ. Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
з Ню Йорку

відограе в Перт Амбой, Н. Дж.
драму в 5. [illegible]

НЕВОЛЬНИК

В СУБОТУ, 25. ЖОВТНЯ, 1924
в НАР. ДОМІ, СТЕЙТ СТРІТ
Початок точно о год. 6.30 веч.

Проситься Пертамбойських і околичних громадян взяти як найчисленнійшу участь.

Січ ім. Б. Хмельницького.
248-49

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА
SUPREME OFFICERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASS'N.

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
СЕМЕН ЯДЛОВСЬКИЙ,
P. O. Box 53, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ:
ТЕОДОР ГРИЦЕЙ,
329 S. 4th St., Philadelphia, Pa.

ГОЛОВНА МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА:
МАРІЯ ОЛЬШАНИЦЬКА
2515 Professor St., Cleveland, O.

ГОЛОВНИЙ РЕКОРДОВИЙ СЕКРЕТАР:
ІВАН КАШТАНЮК,
325 York St., Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ ФІНАНСОВИЙ СЕКРЕТАР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
ВАСИЛЬ ЛЕВЧИК,
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

ЧЛЕНИ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ:
СТЕПАН МИЛЯНОВИЧ,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
ВАСИЛЬ ГАСІЙ,
831 Lamberton St., Trenton, N. J.
ІВАН ВАВЕРЧАК,
780 State St., Perth Amboy, N. J.

РАДНІ:
КОНСТАНТИН КИРЧІВ,
3239 Boulevard, Jersey City, N. J.
МИХАЙЛО ПЕТРІВСЬКИЙ,
1500 So. Third St., St. Louis, Mo.
МИКОЛА ШЕВЧУК,
Box 468, Manville, R. I.
ВОЛОДИМИР ЯСЬКЕВИЧ,
229 Kent Ave., Brooklyn, N. Y.
СТЕПАН БАЮС,
21 Paterson St., Rahway, N. J.
СТЕПАН КУДРИК,
1680 Newport Ave., Northampton, Pa.
АННА СТАДНИК,
2062 W. 10th St., Cleveland, O.
МАРІЯ МЕЛЬНИК,
51 Pulsyfer St., Auburn, N. Y.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОМІСІЇ:
о. МИКОЛА СТРУТИНСЬКИЙ,
240 Center St., Nanticoke, Pa.
ДМИТРО АНДРЕЙКО,
1181 Tinton Ave., Bronx, N. Y.
МИКОЛА МУРАШКО,
137 Alphonse St., Rochester, N. Y.

Головна канцелярія У. Н. Союза находить ся у власнім домі під числом 83 Grand St., Jersey City, N. J. Telephone 1838 Montgomery.

ДОПИСІ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Дня 1. листопада в Українській Рочестерській Громаді має одбутися велике свято.

Громадський Хор під орудою д. Л. Сорочинського дає свій другий великий концерт.

Цей концерт не є святом звичайної демонстрації громадських культурних засобів та здібностий, він улаштовується яко урочисте свято в честь перебуваючого в Рочестері українського композитора і провідника славного Національного Хору професора Олександра Кошиця.

В привітальному концерті приймає організовану участь ціла українська рочестерська громада. До активної участи також запрошені громади з близших околиць Рочестер. (Громади з дальших околиць, бажаючі приняти участь в цему святі присилкою делегатів чи в инший спосіб, малиб зголоситись листовно по адресі хора, 102 Joiner St., до дня 25. жовтня).

Програм концерту складається з пісень М. Лисенка, нових, неспіваних ще в Америці пісень М. Леонтовича та Я. Степового, та останніх, в Рочестер написаних, творів О. Кошиця. Весь репертуар хору старанно викінчений.

Широка рекляма дає певність на присутність великої кількости американської публики.

Свято має закінчитись урочистою [illegible] хора та представників громад рочестерських та инших.

[illegible] цій вечері, в тісній хоровій сімї, хор сподівається ще раз, тепліще, по хатньому привітати великого музику та почути й від нього кілька слів.

Хор сподівається побачити на цему своему концерті багато слухачів Українців прихильників рідної пісні з доооколичних місцевостий, які побажають приняти участь в святі, не говорячи про Рочестерців які, всі, як один завитають до Амалгамейтед Голл дня 1. падолиста.

Хорист.

ЛЬВІВСЬКІ ЛИСТИ.

II. Сучасна галицька лірика.

Галичина, країна непотахаючого національного антагонізму. Однак тут жили і творили такі велитні думки і майстрі слова, як польський письменник Станислав Бржозовський і український поет Іван Франко. То був час омріяних надій, серед яких змагалася загальна творча думка, але тепер усе пішло розбіжними шляхами і місце поета зайняв „всевладний" [illegible]

Ще не так давно всього 10 літ тому, Львів був осідком цілої плеади українських поетів і письменників, які були згруповані в товариське коло „Молода Муза", яке навіть мало своє видавництво. З того власне кола вийшли такої міри майстри слова, як Михайло Яцків, Степан Чарнецький, Василь Пачовський, Петро Карманський та Сидір Твердохліб. Кожний із них мав щось своє і дав щось своє, хоч може не завжди досконале, але завжди культурне, що для тодішніх часів було неаби яким „новотворством", з яким „старорутенці" боролися не на життя, а на смерть...

Але прийшла війна і після неї все змінилося. „Молода Муза" зосталася тильки в споминах, бо хоч більшість її членів ще істнує, але вже нема більше давної єдности духа. Михайло Яцків, як редактор польонофільського часопису „Рідного Краю" опинився в положенню прокаженого, Степан Чарнецький протримавшись якийсь час ґазетними фейлєтонами, також зник із літературного обрію, Василь Пачовський забравшись до Ужгорода, заробляє кусень „насушного" патріотичними віршами, так само тримається на далекім суходолі Бразилії Муза Петра Карманського, а доля Сидора Твердохліба всім добре відома. — Загинув, як кандидат до варшавського сенату і як зрадник свого народу...

Отже, як кажуть, нові часи— нові пісні. На зміну приходять молоді сили, серед яких є справжні таланти і справжні майстри, але всі вони йдуть попасом, як хто хоче і куди хоче. Не будучи згрупованим у якесь певне коло, прилаштовуються до найріжнороднійших політичних та суспільних товариств, аби тільки мати змогу видати якусь збірку своїх творів і тим започаткувати свою літературну діяльність. Наслідком цього „прилаштовування" появляються невеликі збірки поезій, то одного то другого молодого поета, при чому на кожній такій збірці видніється марка нового видавництва, що має означати, що книжка не є видана „накладом автора", а засобами, якогобудь „політика", чи „клерикола", або простого паскаря, який, звичайно, нічого спільного з поезією не має. — Тут цілком зрозумілим є такі речі, як поява на шпальтах „Нового Часу" оголошення одного відомого поета, в якому міститься заклик до паскарів милом та капустою, ризикнути, видати том поезій, що — „хоч не дасть зарібку, але й не принесе убитку". — і, от, залежно від таких видавничих [illegible] книжка на[illegible] відповідн[illegible], що нераз виходить авторам лише на [illegible].

Однак це річ цілком иншого порядку, а тому ліпше про самих авторів — скільки їх і які вони. Беручи на загал їх не так уже багато, а порівнюючи їх творчий дорібок із таким-же дорібком молодих українських поетів навіть на еміграції, — він посередній або й навіть слабенький. Винувати тут одні лише умовини сучасного культурного українського життя в Галичині не приходиться, бо умови життя й праці молодих письменників на еміграції, особливо в таборах інтернованих без порівнання гірші. Тому власне не про умовини [illegible], що досі виявили собою молоді поети Галичини.

Перше місце серед них безперечно займає **Василь Бобинський,** автор збірок „У притворі храму", „Тайна танцю" й ліричної поеми „Ніч кохання". Поминаючи збірку „У притворі храму", яка появилася в часі війни більш припадково, ніж свідомо, звернемо увагу на „Тайну танцю", в якому він заявив себе не тільки з боку талановитости, але й з боку досконалої майстерности слова, що часто прий має форму ювелірної викінчености. Те саме можна сказати і про „Ніч кохання" — вінок сонетів, у яких еротичний мотив дорівнює мотивом біблійної „Пісні пісень". Бобинський — яскровий поет, свідомий майстер форми і тонкий естет. Зразком може бути, хочби й таке:

„...Блукаю.
Зорі!
Вже в трумні ви.
А в душі лізуть сумніви:
„Грядеш? Камо?"
А в серці родиться і гине
У просторі
Таке, як зойк дитини:
„Мамо!"...

Помимо того Бобинський є відомий, як добрий перекладчик. Так наприклад на українську мову переклав Блока „Дванадцять", а на польську — цілу низку сучасних поетів Наддніпрянщини, а в тім майже цілого Тичину.

Другим після Бобинського **Роман Купчинський,** автор популярної стрілецької пісні „Ой та зажурились Стрільці Січовії", який разом із тим є тонким творцем настроїв, що в нього чується майже в кождій поезії.

„Вимок ворон на воротах,
Сльози скопують зі стріх.
Ластівка пройшла, як стрілка.
Сниться: Сяйво. Сонце. Сміх"..

Далі — „чистої води лірик" **Юра Шкрумеляк.** Він Гуцул і поезії його також „гуцульські". В них богато теплого чуття і і глибокої сердечности, але мало поетичности. Форма його „клясично примітивна", важка, мова „льокальна", повна провінціалізмів, москалізмів, та польонізмів, але сам поет, щоййно росте.

Поруч нього стоїть **Олесь Бабій,** поет „бунту для бунту", повний „бомбастичних" фраз, якібудучи вложені в певну поетичну форму инколи нагадують собою поезію. Над формою Бабій працює досить старанно і можна сподіватися, що згодом він поділає всі трудноші і стані оригінальним поетом.

Окремо від усіх стоїть **Орест Петрійчук.** Його збірка „Про це, що люблю я" — несміливий, але з правильною тонацією роспочатий спів раннього соловія який сам собі не йме віри. Форма його оріґінальна, хоч і не скрізь певна. Закоханий в епіку хоч і хибить у ній. Загально міг би справити симпатичне вражіння, як би знову не „духовницкі" мотиви, які звучать неграмотним „дяківством", подиктованим йому клерикольми, за допомогою, яких появилося в світ і сама збірка. — У всякому разі будучність ще перед ним, бо Тичина, якого він дбайливо тримається, напевне допоможе йому в цьому.

Тепер ще, як надійних молодих поетів варто згадати ще таких „юнаків", як Цурковський, Лімниченко та Меріям, якими, заки-що, вичерпується загальна кількість молодих служителів української Музи в Галичині.

Правда, тут поминено одного, може навіть найбільшого із усіх згаданих, поета **Михайла Рудницького.** Але згадувати про нього в цім короткім допису не приходиться вже тільки через те, що хоча він не належав до давної „Молодої Музи" але традиції її посідає безумовно. Будучи сам професором літератури, пише „фільософічні" поезії, які нагадують прозу, а це значить, що не всякий фільософ може бути поетом, як і на впаки. П. Михайло Рудницький поет-фільософ і як такий, має своє окреме місце.

1924, 29. вересня.

К. Лаврінович.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, подає до відома всім членам, що в день ювилею мають всі члени явитися на Joiner St. гали, звідки всі члени підуть походом на місце призначене, де має відбутися ювилей. Мають явитись всі як один в 6-тій годині вечер. — Ковтун, Магомен, Кучмій.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, повідомляє, що мітинґ відбудесь о 2-ій годині попол. в неділю, 26. жовтня, в гали Укр. Громади, 610 Савт Американ. На порядку нарад є богато важних справ, також вибір делеґата на Укр. Конґрес. Неявившийся член заплатить кари $1.00, а урядник $2.00. — І. Жмутин, предс.; В. Скольський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні і місячні збори відбудуться в суботу, дня 25. жовтня б. р. о годині 8-ій вечером в У. Н. Домі, 217-19 E. 6th St., New York. Обовязком кождого явитись на сих зборах і вирівнати всі свої залеглости. Котрий член не виконає сего, втратить право до голосовання і вибору. — Ол. Плескун, предс.; М. Боднар, секр.; Г. Кука, кас.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеся дня 26. жовтня, в першій годині попол. Проситься всіх членів прийти на сей мітинґ, бо суть важні справи до полагодження.—Стефан Медвідь, предс.; Михайло Гнатів, секр.

ЗЕМЛЯ В ПРОСТОРІ.

На що обпирається, чи піддержується земна куля? — Ні на що й нічім. Вона відокремлена в безмежнім порожнім просторі, ні до чого не торкається, от як мильна бульба в повітрі. Та бульбу піддержує хоч повітря, а в тім просторі де висить земля нема й повітря; там нема нічого. Се без мірря, без дна, без країв на всі боки, — є небо. Земля на небі.

Виходить, що небо не блакитне склепіння. Ніякого небозводу немає, се омана від того повітря, що оточує землю. Повітря котрим ми дихаємо, в котрім висять і ходять хмари, не сповняє всього простору, всього неба, а тільки покриває землю з усіх боків одиаковим шаром. Сей шар повітря зветься атмосферою, і товщина його, як порівняти із землею, це дуже мала, так верстов може є 50. А далі вже нема нічого порожнеча. Повітря оддає блакитним кольором, от, як вода зеленкуватим. Коли взяти його небагато, то воно не здається блакитним, бо колір його не дуже помітний, не дуже виразний, — і вода у шклянці немов би то безколірна; а от гляньте лишень на озеро або на море і ви виразно побачите зелений колір води. Погляньте ясної години на далекі гори; вони з легка блакитні од того шару повітря, що між ними й вами. І шар повітря над вами здається або блакитним склепінням, або — сірим в негоду. В ночі се склепіння зникає з наших очей, і крізь прозору атмосферу ми бачимо чорне безмірря небесне з далекими зорями. Виходить, що те, що ми звикли називати блакитним небом, є атмосфера, а справжнє небо — то порожній безкрай простір, у якім далеко, — далеко од нас сяють сонце місяць зорі.

На нашій земній кулі, що вільно плине в безмірі світовім, ми схожі на мурашок, які лазять по бальоні („воздушний шар"), коли він плине в повітрі. Но округлій земній поверхні скрізь є моря ріки, ріки гори, дерева, звірі, люди, хати і т. и. Як же воно так? — спитаєте. Ми живемо з верху а ті хіба з низу? Ми ходимо догори ногами а вони сторч головою? Як же вони там держаться? А вода, або хати й т. и.? Чом же воно усе не падає у низ, в порожну безодню? — А через те, що земля, як магніт, притягує їх, так як і нас. Ви звичайно бачили намагнічені шматочки стальові, тягнуці: коли до такого тягунця підсунуть ближче гвоздика або голку то вони прилипнуть до нього. Таку силу має й земля, та тільки вона притягує не саме залізо, а все. Сю силу, що тягне усю річ в долину до земної поверхні, се притягання ми звемо вагою. Камінь, котрий я держу в руці, має вагу, важкий, се значить, що земля тягне його до себе. Коли я випущу його він падає на землю, щоб підняти його, я мушу тягти його в гору. Він пристає до землі, як голка до магнету. Так само і скрізь по землі з усіма речами: сами собою они не можуть відірватись од неї. Кожна річ паде вільно на землю — сторч. Як би її можна було летіти без краю простісь крізь землю, то вона б пронизала осередок (центр землі). І всі речі на землі скрізь падають, простуючи до осередка земної кулі. Де виходить низ? — Там, де осередок землі. — А де верх? — Навпаки, — там, де небо. Тим — то й люди нігде не будуть сторч головою, всюди вони ногами в низ, до осередка землі. Падати — се значить — летіти до земного осередка, а підніматись — значить летіти туди, де небо. Виходить, що й ті люди, котрі живуть по той бік земної кулі ходять так, як і ми ногами до землі, головою до неба, а не під нею. Під землею — се буде в середині земної кулі.

Тепер ви запевне не питатиметесе вже, чом земля не падає і що її піддержує, що величезну кулю? Стародавні люди, які не знали, що то небо і не гадали, що така величезна маса держиться без підпори. „Вона без підпори упала-б", казали вони і вигадували найкумеднійші казки про се. Де-котрі казали, що земля держиться на великих стовпах, инші — що на чотирох китах а пізніш, як дізнались, що земля куля, вигадали якусь вісь на котрій нібито вона держиться. Але сього малотреба-ж було роз'яснити, на чім держаться ті стовпи, кити, та вісь. Дехто вигадував, нібито земля висить на величезному золотому ланцюху, котрий привито на небозводу, але тепер ми знаємо, що ніякого й небозводу нема, значить нема й ланцюха. Люди, які обїздили землю з усіх боків жадних підпор або ланцюхів не бачили, а навпаки доказали, земля вільна відокремлена звідсюди. Та й навіщо ті підпори з ланцюхами? Щоб земля не впала? Але куди? В низ? Так, по нашому низ — то осередок землі; а де-ж той низ у безмірі світовім? Сонце, місяць, усі світила, всі величезні кулі, плинуть у тім безмірі без жадних підпор; і земля вільна літати, куди завгодно — місця богато! — разом із своїми морями, людьми атмосфером, літати й не падуть. Всесвіт не має ані низу, ні верху ні краю.

ЧОМУ ПОВСТАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ВАТАГИ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

Український С. Д. клюб у Варшаві видав дня 2. с. місяця такий комунікат:

Ціла польська преса не виключаючи преси П.П.С., в останніх часах присвячує богато місця обговорюванню випадків на т. зв. східних кресах. А прецінь ні одна польська часопись не виказала дійсного значіння тих знаменних подій, що там докунуються. Селянський рух, що загорнув т. зв. східні креси, називає преса бандитизмом, а самочинно повстаючі зусилля селянства, представляє яко бандитські напади.

Соймовий клюб УСДП. вважає конечним ствердити, що одиноко живловою причиною окружного руху селянства на т. зв. сходних кресах, яким ніхто не кермує, є короткозора політика суспільного та національного гнету супроти української людности, який примінювали всі дотеперішні польські уряди.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозуміти зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВАГАБИТИ.

Війна некуріїв з куріями.

Вже від кількох тижнів доноситься голосний брязкіт зброї з глибини Аравії. Часописи разураз приносять все нові звістки про якихсь „Вагабитів", що здобувають одне місти за другим, наступають на святиню мусульманську Мекку, завзято бються з військами арабського короля Гусейна... Останніми днями прийшла навіть звістка, що Вагабити вже здобули Мекку й примусили Гусейна виріктись престолу. Що ж це за таємні Вагабити?

Вагабити — це така секта серед Арабів. Вони вірні мусульмане, шанують память пророка Магомета, але відріжняються від инших магометан де-якими властивостями.

Перше всього Вагабити не курять і не навидять кождого курія, як нечисту тварину. Далі, вони не їдять цибулі й ненавидять кождого, хто цибулю їсть. А що більщість магометан завзято курить люльку та їсть цибулю, то між Вагабитами й ними вже від богатьох віків триває страшна ворожнеча.

У справах віри Вагабити також де-чим відріжняються від більшости магометан. Вони, правда, шанують Магомета, але не поклоняються йому так сліпо, як інші магометане. Вимовляючи символ віри, вони пропускають слова: „— і Магомет пророк Його". Вони визнають святу книгу Коран, але відкидають усі устні традиції ісляму. Вони проти золотих і срібних оздоб, проти газардової гри, проти полової роспусти. Соціяльний лад у них близький до комуністичного, себ-то все їх майно належить не кождому зокрема, а всім спільно.

Основником секти був **Абд ель Вагаб**, від чого й прийшла назва Вагабитів. Секта істнує вже понад двісті літ. Протягом цього часу Вагабити не раз здобували Мекку й Медину, руйнували й плюндрували, розвалювали могили святих мужів і навіть знищували каплицю на горі Арафат, куди кождий музульманин уважає своїм обовязком хоч раз у житті прийти на прощу.

Та головна лють Вагабитів разураз обертається проти курців і їдців цибулі. Таким людям не було милосердя, хоч би то були близькі родичі Вагабитів. З одинаковою лютою вони винищували всіх, хто пе вино. Не зловивши людий, грішних у куренні люльки, їдженні цибулі й питті вина, Вагабити завзято нищуть „знаряддя гріха": дорогоцінні люльки-наргіле, папуші тютюну, виноградники; посуд для вина то-що.

Цим разом про звірства Вагабитів щось нічого не чути. Можливо, що про це ще не встигли наспіти звістки, але також можливо, що нікому подати звістку, бо Вагабити всіх курців-люлешників і всіх цибулеїдів вирізали. Від них цього можна сподіватись!

Вагабити вийшли з глибини Аравії, де вони живуть первісним життям, як за часів Магомета жили. Вони не визнають ніякої культури, ніякого поступу, ніякої цивілізації. Між ними та иншими Арабами, така сама ріжниця, як між, провірним московським большевиком та звичайною культурною людиною.

Р. А. Б.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЮ свого тата Федька Малишку, родом з Севяговки, а замешкалий в Красносельцях, пов. Збараж, Галичина, ростом середний, сам чорнявий, тепер має 52 роки. Вже 20 літ як виїхав з краю, має в Канаді родину: брат Тимко Малишка, а сестра Марина Волещук, а їх батько Микола Малишка. Пошукує їх Олена Малишка. Хтоб знав їх адрес, або вони самі будуть ласкаві написати до мене: **ОЛЕНА МАЛИШКА, c/o Theo. Agrest, Box 410, Westbury, L. I., N. Y.** 246-51

НЕДАВНО прибувший з краю студент медицини глядає посади учителя в українській школі. Учити може легко і приступно в народньому дусі, як рівнож може брати участь в народній праці. Ласкаві зголошення прошу слати на адресу: **PETRO PETRIWSKYJ, P. O. Box 102, Eckley, Pa.**

ПАРОХІЯ св. Володимира в Palmerton, Pa., пошукує дякоучителя, котрий би умів провадити школу, хор і представлення. Посада від 1. падолиста. Платня після угоди. Зголошення слати до: **СТЕФАН НОВАЦЬКИЙ, 255 Ave. B, Palmerton, Pa.** 43,5,7,9

НА ПРОДАЖ реставрант на 60 місць в добрім положенню між робітниками, інтерес добре вироблений, ліс на 3 роки. Ціна $1.800. Голоситися до: **CROSSING RESTAURANT, 121 Pavonia Ave., Jersey City, N. J.** Telephone: Montgomery 7675. 248,58

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА. Рольки на пяно: українські, польські і русскі. Ноти на всі інструмента. Рекорди до ґрамофонів. Все це можете тепер дістати в Січовім Базарі. Пишіть по цінник. **SICHOWY BAZAR, 34 E. 7th St., New York, N. Y.** 243-48

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВА.
Спродаємо і купуємо яйця і кури. Ведемо торговлю на велику скалю. Хто з Українців-фармерів має сего рода товари, нехай вдасться до нас, ми заплатимо повну ціну за товар. Також потребуємо здібних людий по всіх містах Злучених Держав, щоб моглисьмо отворити бренчі, або хто веде сего рода інтерес, а потребує товару, ми достарчимо. Зголошуйтесь письменно або приходіть на місце. Порад уділяємо радо. В Українській Кооперативі працюють люди, котрі заслугують на довіря. Пишіть зараз по інформації на адресу: 239—
ПЕТРО ЛЕВИЦЬКИЙ І С-КА, Inc.
229 Callowhill St., Philadelphia, Pa.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".